

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 160

van **PHILIPPE MUYTERS**

datum: 7 februari 2023

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

5 jaar handelsverdrag CETA - Impact op Vlaamse handel

Vorig jaar blies het Comprehensive Economic and Trade Agreement tussen de EU en Canada, kortweg CETA, vijf kaarsjes uit. Dat handelsverdrag zorgde tijdens de vorige legislatuur voor hevige debatten in België. Het Vlaams Parlement keurde het handelsverdrag als eerste goed en werd uiteindelijk gevolgd door het Federaal Parlement. De parlementen van Wallonië en Brussel weigerden het verdrag echter te ratificeren, en dat tot op vandaag.

Uiteindelijk trad CETA in 2017 na wat diplomatieke inspanningen toch, zij het gedeeltelijk, in werking. Alle 'Europese' onderdelen van het handelsverdrag zijn vandaag geïmplementeerd. Enkele kleinere onderdelen zullen pas in werking kunnen treden als alle parlementen van de Europese Unie, dus ook die van Wallonië en Brussel, CETA goedkeuren. Ik lanceer hierbij dan ook nog eens een oproep naar beide instellingen om daar spoedig werk van te maken.

De cijfers van Flanders Investment & Trade (FIT) liegen er namelijk niet om: dit handelsverdrag is een gigantisch succes. De Vlaamse export evolueerde van 2,5 miljard euro in 2018 naar 3,4 miljard euro in 2021. Dat is een stijging met maar liefst 36 procent. De totale Vlaamse export steeg in diezelfde periode met 15 procent. De export naar Canada presteerde dus meer dan dubbel zo goed als het Vlaamse gemiddelde. De stijging zit in lijn met wat de Europese Unie in haar geheel presteerde. Uit een joint statement dat de Europese Commissie op 2 december 2022 op haar website publiceerde, bleek namelijk dat de handel langs beide kanten met meer dan 30 procent gestegen is.

Bijna alle invoerheffingen zijn dankzij CETA verdwenen, en dat heeft duidelijke gevolgen voor de Canadese consument. Dat blijkt uit een korte reportage die VRT NWS op 25 oktober 2017 op haar website publiceerde: in de Canadese winkelrekken liggen nu ook lotuskoekjes en chocolade van bij ons.

Ik ben er benieuwd naar hoe de minister-president de balans opmaakt van 5 jaar CETA, daarom volgende vragen.

1. Hoe evalueert de Vlaamse Regering de uitrol van het handelsverdrag in het algemeen? Zijn er impactanalyses beschikbaar en zo ja, kan de minister-president ze toelichten?
2. Kan de minister-president meedelen hoeveel Vlaamse bedrijven de weg naar de Canadese markt gevonden hebben dankzij het handelsverdrag? Welke sectoren hebben tot nu toe het meest baat gehad bij CETA?

3. In welke mate hebben Vlaamse bedrijven die al in Canada actief waren voor de implementatie van CETA hun activiteiten in het land uitgebreid?
4. Denkt de minister-president dat alle opportuniteiten die dankzij CETA gecreëerd zijn reeds benut zijn? Of ziet hij nog enkele blinde vlekken of mogelijkheden?
5. Zowel Canada als Vlaanderen is bekend om hun uitstekende Onderzoek en Ontwikkeling (O&O).
Zijn er op dat vlak nieuwe samenwerkingen opgezet dankzij CETA?
6. De Vlaamse invoer uit Canada steeg tussen 2018 en 2021 met 25 procent.
Zien Vlaamse bedrijven daardoor hun concurrentie aanzienlijk toenemen? Zo ja, welke sectoren zijn dat vooral?
7. Wat is de concrete impact op het vlak van tewerkstelling en jobs?
8. Is er een impact merkbaar op het vlak van milieustandaarden en/of arbeidsnormen in Vlaanderen, Europa en Canada?
9. Wat is de impact van het akkoord voor de werking van het FIT-kantoor ter plaatse? Is daar voldoende ondersteuning?
10. Zijn er ook negatieve gevolgen van het akkoord? Zo ja, op welke manier worden deze geremedieerd? Acht de minister-president bijsturing nodig?
11. Welke lessen trekt de minister-president uit deze analyse, voor de handelsrelaties met Canada in het bijzonder, maar ook breder voor wat betreft het Vlaamse en Europese handelsbeleid?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 160 van 7 februari 2023
van **PHILIPPE MUYTERS**

1. De Vlaamse Regering evalueert het handelsverdrag tussen de EU en Canada als positief.

Over de uitrol zelf van het handelsverdrag betreur ik net als u dat we als België achterophinken in onze ratificatie. Wij hebben als Vlaanderen al onze verantwoordelijkheid genomen, maar ik roep inderdaad Wallonië en Brussel op om ook werk te maken van de goedkeuring opdat we een stap dichterbij kunnen komen bij een volwaardige ratificatie en volledige inwerkingtreding van het CETA-akkoord.

Over het akkoord zelf is de Vlaamse Regering ook positief. Het akkoord ondersteunt onze economische actoren in hun internationalisering, iets wat we zien in de aanzienlijke economische resultaten. Daarnaast zorgt de tekst voor het vormgeven van een duidelijk regelgevend kader om de vrijhandel mogelijk te maken met handelsfaciliterende afspraken en bepalingen inzake eerlijke concurrentie. Het CETA-akkoord en de verschillende opgerichte comités maakten het ook mogelijk om gemakkelijker handelsbelemmeringen te bespreken en op te lossen.

Hoewel het CETA-akkoord geen specifiek hoofdstuk heeft over kmo's, de motor van onze economie, zijn er sinds de voorlopige inwerkingtreding van het akkoord wel initiatieven genomen die hen ondersteunen om de opportuniteiten te benutten. Zo werd op 26 september 2018 [een reeks aanbevelingen](#) voorgesteld vanuit het *CETA Joint Committee*. Voorts zijn er ook projecten van de Kamer van Koophandel van de Europese Unie in Canada en het *Enterprise Europe Network* in Canada om kmo's te helpen in hun internationalisering. Een causaal verband vinden is moeilijk, maar cijfers van de Europese Commissie tonen alvast aan dat kmo's 44% meer exporteren naar Canada in september 2022 in vergelijking met voor CETA.

Voorts heeft het akkoord ook aandacht voor handel en duurzame ontwikkeling en vormt het de basis voor bijkomende samenwerkingsinitiatieven met Canada. Zo presenteerde het *CETA Joint Committee* op 26 september 2018 de "[Recommendation on Trade, Climate Action and the Paris Agreement](#)". Het vormde de basis voor verdere acties en het promoten van de doelstellingen van de aanbeveling. Ook het *CETA Trade and Sustainable Development (TSD) Committee* komt bijna jaarlijks bijeen om de implementatie van een aantal TSD-gerelateerde zaken te bespreken, waarbij het middenveld eveneens nauw wordt betrokken.

Canada is overigens een belangrijke partner voor energie en grondstoffen. De import van basismetalen uit Canada steeg sinds CETA met 143%, de import van mineralen met 131% en energie-import met 70%. België geniet ook van een betrouwbare toelevering van energie en grondstoffen vanuit Canada. Zo importeerde België energie uit Canada sinds de voorlopige inwerkingtreding van CETA ter hoogte van 27 miljoen euro. Ook de Belgische import van basismaterialen uit Canada groeide met 54% sinds de voorlopige inwerkingtreding, tot een bedrag van 1 miljard euro in 2021.

Ten slotte wens ik ook het geopolitieke belang van dit akkoord met een gelijkgezind land te onderlijnen. Het is duidelijk dat het CETA-akkoord meer is dan enkel wat er in de tekst staat, de basis vormt voor verdere samenwerkingsinitiatieven en besprekingen, en mee evolueert in functie van tendensen en belangrijke topics.

2. Het is moeilijk om een accuraat cijfer te verstrekken van hoeveel Vlaamse bedrijven dankzij CETA hun weg gevonden hebben naar Canada. Het is eveneens moeilijk om een direct causaal effect van het CETA-akkoord op de stijgingen van de Vlaamse export sinds de inwerkingtreding van het vrijhandelsakkoord weer te geven.

Desalniettemin stellen we vast dat in de periode 2017-2021 de Vlaamse uitvoer richting Canada ruim de helft is toegenomen (+54,72%) van 2,18 miljard euro in 2017 tot 3,38 miljard euro in 2021. Daarmee presteerde de uitvoer naar Canada in deze periode beter dan de gemiddelde toename van de Vlaamse export wereldwijd (+20,35%). Ook de gecumuleerde tussentijdse exportcijfers voor de eerste 11 maanden van 2022 (januari tot november) geven aan dat die stijging doorzet. De Vlaamse exportafzet in Canada evolueerde van net geen 2 miljard euro in 2017 (januari tot november) tot 3,46 miljard euro in 2022 (januari tot november). Concreet komt het erop neer dat de exportwaarde naar Canada sinds 2017 ieder jaar gemiddeld 11,53% is aangedikt.

In 2021 telde de top vijftientwintig van de exportsectoren naar Canada – samen goed voor 93% van het Vlaamse exporttotaal naar Canada – maar liefst twintig sectoren die een stijging van hun Canada-uitvoer lieten optekenen tegenover 2017. Diezelfde twintig groeitakken uit de tabel hieronder maakten overigens het gros (88,5%) uit van de totaaluitvoer erheen.

Productgroep	2017 Totaal	2021 Totaal	% verloop 2017 - 2021
TOTAAL	2 184 549 687	3 379 968 772	+54,72%
30 Farmaceutica	599 728 495	1 121 386 583	+86,98%
27 Minerale brandstoffen & aardolieproducten	272 055 383	461 117 416	+69,49%
29 Organische chemie	427 936 574	446 618 128	+4,37%
84 Machines & mechanica	110 652 995	147 841 923	+33,61%
87 Wegtransportmaterieel	49 210 262	126 860 183	+157,79%
72 IJzer & staal	19 126 561	107 581 176	+462,47%
90 Optica & medische precisieapparatuur	75 116 530	96 622 802	+28,63%
18 Cacao & chocolade	44 296 900	75 608 674	+70,69%
88 Aeronautica	4 381 796	61 306 747	+1299,12%
76 Aluminium(producten)	3 848 597	54 968 224	+1328,27%
61 Kleding & accessoires(breigoed)	2 513 296	43 828 327	+1643,86%
64 Schoenen	2 297 374	40 657 868	+1669,75%
73 IJzer- & staalproducten	27 756 610	35 866 564	+29,22%
38 Chemie - divers	15 991 213	35 764 453	+123,65%
62 Kleding & accessoires(niet-breigoed)	2 317 887	30 256 239	+1205,34%
55 Synthetische stapelvezels	10 776 342	29 931 539	+177,75%
42 Lederwaren	740 180	24 984 011	+3275,40%
31 Meststoffen	3 103 681	17 950 500	+478,36%
20 Groente- & fruitbereidingen	5 493 002	15 793 277	+187,52%
28 Anorganische chemie	11 695 677	15 747 407	+34,64%

Ook al blijft het moeilijk om een onweerlegbaar causaal verband tussen de toegenomen uitvoer en de bepalingen van CETA aan te tonen, toch staat onbetwist vast dat CETA sinds 2017 de Canadese importtarievenlast op de Vlaamse export naar Canada over alle sectoren heen gemiddeld 3,48 procentpunten omlaag heeft gehaald, van gemiddeld 3,59% (alle sectoren samen) tot amper 0,10%.

In dat verband valt trouwens op dat de Vlaamse exportsectoren, die dankzij CETA het meeste voordeel hebben gedaan bij die tariefreductie sinds 2017, ook jaar na jaar de krachtigste exportstijgingen naar Canada blijken te hebben geboekt. Dat was met name zo voor de volgende sectoren waarvan de tarieven werden teruggebracht naar een nultarief: kleding en accessoires (breigoed en niet-breigoed), schoenen en lederwaren, groente- en fruitbereidingen, wagens, cacaoproducten, aeronautica, ijzer- en staalproducten, aluminium en precisieapparatuur. Bij enkele andere en "grotere" sectoren als farmaceutica, organische chemie, meststoffen, ruwijzer en staal en technisch textiel waren er pre-CETA al geen of nauwelijks heffingen, dus daar is het verband tussen exportstijging (en bijna-nultarieven) post-CETA minder aantoonbaar.

3. Voor de bedrijven die reeds in Canada actief waren, was CETA zeker een stimulans. In sommige gevallen waren er geen importtaksen in Canada, maar voor andere sectoren waren deze importtaksen substantieel. Dankzij het akkoord werden deze tot nul teruggebracht. Daarnaast herbevestigde het CETA-akkoord het positieve economische beeld van Canada dat heerst in zakelijk Vlaanderen. Het zorgt ook op die manier voor toegenomen activiteit.
4. Ik denk dat er zeker nog opportuniteiten benut kunnen worden en het CETA-akkoord nieuwe mogelijkheden kan creëren.

We zien dat Belgische bedrijven in 2020 75% van de tariefpreferenties benutten in export. Dit is duidelijk hoger dan het Europees gemiddelde van 55%. Dit is onder meer te danken aan het informeren van Vlaamse bedrijven door Flanders Investment & Trade over het CETA-akkoord.

Het Directoraat-generaal Handel van de Europese Commissie berekende dat België in 2021 al voor 61% van de globale tariefvermindering had benut, wat meer is dan het EU-gemiddelde (58%) én ook beter dan Duitsland (49%), Nederland (58%) en in de buurt van het percentage van Frankrijk (65%). In een sector als agrovoeding scoren onze exporteurs globaal zelfs beter dan het gemiddelde (61%), terwijl in andere branches blijkbaar nog niet alle tariefvoordelen zijn aangeboord, zoals textiel, machines en apparatuur, transportmaterieel, chemie en kunststoffen.

We dienen te blijven investeren in het informeren over de voordelen van het CETA-akkoord en bedrijven aanzetten om maximaal de opportuniteiten, waaronder tariefverlagingen, te benutten. Vooral de administratieve procedures hieraan gelinkt, zoals registratie in [het Rex-systeem](#), zijn door sommige Vlaamse bedrijven nog onvoldoende gekend.

De [Mutual Recognition Agreement for the Professional Qualification of Architects](#) is een nieuw akkoord dat in maart 2022 afgesloten werd tussen de EU en Canada binnen het CETA-dienstencomité en is een goed voorbeeld van bijkomende initiatieven die kunnen voortvloeien uit het globale CETA-akkoord. De overeenkomst moet toelaten dat de kwalificaties van architecten, mits voldaan wordt aan de bepaalde criteria, erkend worden en dus makkelijker hun diensten kunnen aanbieden in het land van de andere partij. Hier zullen ongetwijfeld nog opportuniteiten uit voortvloeien.

5. Ik heb geen weet van specifieke samenwerkingen inzake onderzoek en ontwikkeling die er enkel kwamen dankzij CETA. Het is natuurlijk wel zo dat CETA O&O samenwerking tussen Vlaamse en Canadese actoren kan ondersteunen aangezien het akkoord regels voorziet inzake bijvoorbeeld de [bescherming van intellectuele eigendom](#) alsook bepalingen om samenwerking te verbeteren.

6. Aan de importzijde stellen we vast dat in de periode 2017-2021 de Vlaamse invoer uit Canada is toegenomen van 2,18 miljard euro in 2017 tot 3,38 miljard euro in 2021.

De Vlaamse bedrijven zien hun concurrentie niet toenemen. De samenstelling van de invoerportfolio uit Canada bestaat immers hoofdzakelijk uit grondstoffen, ertsen, strategische metalen en landbouwgewassen die Vlaanderen importeert als basismaterialen en halffabricaten voor onze nijverheid in sectoren zoals voeding, energie, automobiel, landbouw en veeteelt.

Belangrijk daarbij te noteren is de invoer van diamanten uit Canada waarvan de waarde tussen 2018 en 2021 steeg met 687 miljoen euro tot 1.044 miljoen euro, wat een stijging van 193% betekent. Hiermee is de sector van diamanten (en edelstenen) gestegen van derde belangrijkste importsector vanuit Canada naar de eerste plaats in deze ranking. Deze stijging komt de Antwerpse diamantsector ten goede.

7. Dit is moeilijk te becijferen. Uit vroegere studies bleek dat elke 100.000 euro bijkomende export één nieuwe arbeidsplaats oplevert. Indien we dit extrapoleren naar een groei van onze export tussen 2018 en 2021 met 863 miljoen euro zou dit 8.630 extra arbeidsplaatsen betekenen. Wellicht is dit een lichte overschatting, maar de tewerkstelling in Vlaanderen is zeker positief beïnvloed door het CETA-akkoord.
8. Zoals hierboven aangegeven bevat CETA een specifiek hoofdstuk inzake handel en duurzame ontwikkeling en werd met de *CETA Joint Committee Recommendation* van 2018 een basis gelegd voor verdere samenwerking boven op het akkoord.

In lijn met de [*CETA Trade and Gender Recommendation*](#) en het [*Gender Recommendation Workplan*](#) lopen uitwisselingen binnen het *CETA TSD Committee* over het thema waarbij goede praktijken worden uitgewisseld, zoals onder andere over de creatie van gender-relevante standaarden.

Wat betreft arbeidsnormen werken de EU en Canada samen in een aantal domeinen, zoals de strijd tegen kinderarbeid in globale toeleveringsketens. Beide partijen ondersteunen de werkzaamheden van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), werken nauw met de organisatie samen en promoten de globale ratificatie van de IAO-conventies, waaronder [*Conventie 190 over Geweld en Intimidatie*](#). Beide partijen coördineren ook hun inspanningen ten aanzien van de strijd tegen dwangarbeid in de verschillende multilaterale organen zoals de OESO en G7.

Wat milieu betreft lopen besprekingen over initiatieven inzake koolstoftarifiering en koolstofgrenscorrectie, biodiversiteit, plasticvervuiling en circulaire economie, alsook het beheer van chemicaliën.

Het valt overigens te noteren dat de totale bilaterale handel in milieugoederen met 27% groeide in de periode van 2016 tot 2019.

9. De voorbije twee jaren stond Canada in de top tien van belangrijkste investeringslanden in Vlaanderen. Aldus werd beslist om het FIT kantoor in Montreal te versterken met een "Invest Deputy" in 2023.
10. Mijn diensten hebben momenteel geen weet van noemenswaardige grote negatieve gevolgen van het akkoord.

Zoals altijd bij EU-handelsakkoorden verwelkomen we aandachtspunten van de actoren en stellen we voorop dat we moeten zien hoe opgenomen bepalingen in de overeenkomst tegemoet kunnen komen aan bezorgdheden.

11. Zoals ik aangaf in deelvraag 1 ben ik positief over dit CETA-akkoord dat in lijn ligt met de Vlaamse krijtlijnen, accenten en prioriteiten die vastliggen in de Vlaamse Handels- en investeringsstrategie en als referentiedocument dient wanneer de Europese Commissie handels- en investeringsverdragen onderhandelt.

Als algemeen leidende boodschap zet de Vlaamse Regering zich in voor een toekomstbestendig multilateraal handelssysteem en een ambitieus, modern en assertief handels- en investeringsbeleid dat onze Vlaamse bedrijven toelaat te internationaliseren en bescherming biedt tegen deloyale concurrentie. Hierbij hebben we oog voor het gelijk speelveld en dragen we bij aan duurzame groei. Vlaanderen kiest hierbij voor Europa als de wereldactor in de vrijhandel.

Het CETA-akkoord weerspiegelt dit. De gecreëerde opportuniteiten ondersteunen Vlaamse bedrijven in hun internationalisering en het akkoord bevat bepalingen om ze te beschermen tegen deloyale concurrentie. Op vlak van duurzame groei is het akkoord ook ambitieus en vormt het de basis voor verdere samenwerking. Ten slotte versterkt het handelsakkoord de banden met een belangrijke geopolitieke gelijkgezinde partner als Canada. Dit is een partner met wie we overigens coördineren en coöpereren in multilaterale fora. Handel en investeringen zijn een opportuniteit om de globalisering vorm te geven op basis van gedeelde Europese waarden. In dit opzicht dient het geostrategisch aspect van deze vrijhandelsovereenkomst niet onderschat te worden.